

CROSS-BORDER COOPERATION AND REGIONAL ECONOMY: RISKS AND BENEFITS

*Ажаман І. А., д.е.н., доцент,
Одеська державна академія будівництва та архітектури
м. Одеса, Україна*

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКОТУРИЗМУ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

В сучасних умовах екотуризм є одним з вагомих чинників, здатних сприяти розвитку сільської місцевості, що пояснює актуальність та доцільність визначення практичних пропозицій створення умов для його поширення на певних територіях.

Дослідження в даному напрямі проводилися на базі Одеської області. Доцільність розвитку екотуризму в Одеській області обґрунтована: географічним розташуванням (довжина узбережжя Чорного моря становить 275 км, з яких більшість – це зручні піщані пляжі – визначає область як привабливу для пляжного відпочинку); теплим кліматом, наявністю лікувальних джерел (Куяльницький, Хадбижейський, Шаболотський лимани), які визначають область як територію лікувального та оздоровчого відпочинку); багатством флори й фауни (надають можливість ознайомитися з степовою рослинністю в первісному вигляді – визначають область як привабливу для екологічного і пізнавального відпочинку).

На території Одеської області знаходиться понад 125 об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема Дунайський біосферний заповідник, Ізмаїльський та Тилигульський ландшафтні парки, 34 заказники, 43 пам'ятники природи, Заповідні урочища – Дністровські плавні, Байтали, Чабанка, Кишево, 22 пам'ятника садово-паркового мистецтва, ботанічний парк та зоопарк. Всі ці природо-заповідні фонди місцевого та державного значення визначають Одещину як привабливу зону екотуристичного відпочинку.

Проте доступ до таких природно-заповідних зон Одещини потребує розвинутої автодорожньої інфраструктури. Доступ до більшості таких місць є утрудненим у зв'язку з віддаленістю від них доріг державного та міжрайонного значення. Наявне дорожнє покриття потребує його реконструкції і модернізації. Важливим також є питання розвитку готельно-ресторанної сфери, адже більшість готелів зосереджені в обласному центрі, наявні такі заклади в невеликій кількості і в районних осередках. Проте рівень їх обслуговування не відповідає світовим стандартам. Відсутність автодорожнього сполучення та нерозвиненість готельно-ресторанної сфери, що відповідає сучасним світовим стандартам є основними перепонами до розвитку екотуризму в Одеській області, а отже існує об'єктивна потреба будівництва таких об'єктів. Також зауважимо, що зведення таких об'єктів повинно проходити за умови мінімального впливу, зокрема негативного, навколишньому середовищу. Для цього доцільним є будівництво за принципом «Зеленого будинку» [1–4].

На основі аналізу розташування природо-заповідних фондів Одещини було виділено групи районів, що потребують першочергового будівництва об'єктів автодорожньої інфраструктури та готельно-ресторанної сфери. Встановлено, що 38,4% всіх природно-заповідних об'єктів розміщено в м. Одеса. В 15 районах розміщено 1–2 таких об'єктів, в інших – 3 та більше – рисунок 1.

Одночасно в таких районах як Ананьївський, Біляївський, Кілійський, Комінтернівський розміщено по 2 заказники загальнодержавного значення. Враховуючи результати дослідження сформовано 3 групи районів щодо черговості будівництва об'єктів автодорожньої та соціально-культурної інфраструктури в сільській місцевості – таблиця 1.

Рис. 1. Групи районів Одеської області щодо черговості будівництва в сільській місцевості об'єктів автодорожньої та соціально-культурної інфраструктури

При визначенні груп враховувалась загальна кількість природно-заповідних фондів в районі (K_3), в т.ч. загальнодержавного значення ($K_{3д}$). Для визначення зваженої оцінки (O_3) використовувалися вагові коефіцієнти 0,4 та 0,6 відповідно. Запропоновано зважену оцінку визначати за формулою:

$$O_3 = (K_3 - K_{3д}) \cdot 0,4 + K_{3д} \cdot 0,6$$

В першу групу увійшли райони, для яких загальна оцінка становила 2 та вище. Для цієї групи з метою розвитку екотуризму та району в цілому пропонується першочергове будівництво об'єктів автодорожнього господарства та соціально-культурної сфери, зокрема закладів готельно-ресторанного бізнесу. Для цього пропонується залучати кошти державного та місцевих бюджетів, інвесторів, що зацікавлені в розвитку сільської місцевості, а також грантова допомога.

**Розподіл районів Одеської області щодо черговості будівництва об'єктів
автодорожнього господарства та соціально-культурної сфери**

Райони	Загальна кількість природно-заповідних фондів в районі	Оцінка з врахуванням ваги, балів	Кількість природно-заповідних фондів в районі загальнодержавного значення	Оцінка з врахуванням ваги, балів	Загальна оцінка, балів	Група
Комінтернівський	7	2,8	2	1,2	4	1
Балтський	8	3,2	1	0,6	3,8	1
Кодимський	7	2,8	1	0,6	3,4	1
Біляївський	5	2	2	1,2	3,2	1
Савранський	6	2,4	1	0,6	3	1
Ізмаїльський	7	2,8		0	2,8	1
Ананьївський	3	1,2	2	1,2	2,4	1
Кілійський	3	1,2	2	1,2	2,4	1
Болградський	5	2		0	2	1
Б.-Дністровський	3	1,2	1	0,6	1,8	2
Великомихайлівський	3	1,2	1	0,6	1,8	2
Овідіопольський	3	1,2	1	0,6	1,8	2
Тарутинський	3	1,2	1	0,6	1,8	2
Іванівський	2	0,8	1	0,6	1,4	2
Фрунзенський	2	0,8	1	0,6	1,4	2
Татарбунарський	1	0,4	1	0,6	1	2
Арцизький	2	0,8	0	0	0,8	3
Котовський	2	0,8	0	0	0,8	3
Ширяївський	2	0,8	0	0	0,8	3
Березівський	1	0,4	0	0	0,4	3
Миколаївський	1	0,4	0	0	0,4	3
Роздільнянський	1	0,4	0	0	0,4	3

До 2-ї групи увійшли райони, які в сукупності набрали від 1 до 2 балів – для даної групи також рекомендується розвиток сільської місцевості за рахунок об'єктів інженерно-технічної інфраструктури та соціально-культурної сфери, проте фінансування таких проектів пропонується здійснювати за рахунок коштів місцевої громади, інвесторів та грантової допомоги. Фінансування проектів в районах, що увійшли до 3-ї групи (менше 1) пропонується проводити за рахунок приватних інвестицій, фінансових коштів інших зацікавлених осіб [1].

Врахування пропозицій щодо будівництва та реконструкції об'єктів інженерно-технічної інфраструктури та соціально-культурної сфери сприятиме розвитку як екотуризму у визначених районах, так і Одеської області загалом.

Література:

1. Ажаман І. А. Науково-економічне забезпечення розвитку промислового і цивільного будівництва в сільській місцевості: монографія / І. А. Ажаман. – Одеса : Одеська державна академія будівництва та архітектури, 2016. – 392 с.

2. Ажаман І. А. Розвиток екологічного аудиту в сільському будівництві / І. А. Ажаман // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2014. – Вип. 3. – Т. 2. – С. 119–125.

3. Лук'янчук М. О. «Зелений проект» та перспективи його застосування в будівельній сфері / М. О. Лук'янчук, І. А. Ажаман // Управління проектами: інновації, нелінійність, синергетика : матеріали V Міжнар. наук. – практ. конф. – Одеса : ОДАБА, 2014. – Т. 1. – С. 101–103.

4. Системи управління навколишнім середовищем. Склад та опис елементів і настанови щодо їх застосування: ДСТУ ІСО 14001–97. – К. : Держстандарт, 1998.